

د شیری او دایمی غابنونو ترمنځ توپیرونه
ددی دپاره باید لومړی غابنونه تشریح شی.

غابن

غابن د سختو انساجو څخه جوړ شوی دی چی کلک ډول اوسپین رنگ
لری او په سفلی فک کی په *margo alveolar* کی حای پر حای شوی
دی چی په ژولو بنایست کی اساسی رول لوبوی په دوه ډوله دی

۱: شیری غابنونه

۲: دایمی غابنونه

شیری غابنونه

شیری غابنونو په در، تامه، لاس، عدده، دی چی په دواړو اړخو کی شل
عدده دی نسبت دایمی غابنونو ته واړه دی شکل او دوظیفی له لحاظه

ددایمی غابنونو په شان دی

لومړی د شیری غابنونو هر یو غابن بیل بیل تشریح کوو

انسیزور غابنونه

شیری انسیزور غابنونه په هره ژامه کی خلور عدده دی خندی یی تیری او
د غذایی موادو په قطعه کولو کی رول لری دوه عدده د متوسط خط سره
نژدی واقع دی چی د مرکزی انسیزور یا سنترال په نامه یادیری او دوه
عدده یی نوری چی متوسط خط ته لیری قرار لری نسبت سنترال ته د
لیترال په نامه یادیری په بله معنی لیترال د سنترال په څنگ کی واقع دی یا
د متوسط خط په دوهم نمبر کی قرار لری چی لیترال نومیری

کنین غابنونه

کنین غابنونه د کپسید په نامه هم یادیری چی د غذایی موادو په خیری کولو
کی رول لری په هره ژامه کی دوه عدده دی.

مولر غابنونه

مولر غابنونه دخلفی غابنونو څخه عبارت دی او څو کپسونو لرونکی دی
د غذایی موادو په ژولو کی او میده کولو کی رول لری خلور عدده دی او
نظر موقعیت او ترتیب سره د اول مولر او دوهم مولر په نامه یادیری.

د شیری غابنونو شکل

CHILDREN TEETH ANATOMY

Age Tooth Comes In (months)		Age Tooth Is Lost (years)
Central incisor (8 - 12)		Central incisor (6 - 7)
Lateral incisor (9 - 13)		Lateral incisor (7 - 8)
Canine/cuspid (16 - 22)		Canine/cuspid (10 - 12)
First molar (13 - 19)		First molar (9 - 11)
Second molar (25 - 33)		Second molar (10 - 12)
Second molar (23 - 31)		Second molar (10 - 12)
First molar (14- 18)		First molar (9- 11)
Canine/cuspid (17 - 23)		Canine/cuspid (9 - 12)
Lateral incisor (10 - 16)		Lateral incisor (7 - 8)
Central incisor (6 - 10)		Central incisor (6 - 7)

دایمی غابنونه

دایمی غابنونه دوه دیرش عدده دی چی ۱۶ عدده یی په پورتنی ژامه

کی او ۱۶ عددہ یی پہ لاندینی ژامہ کی قرار لری دخولی پہ جوف کی تر پنځہ کلنی پوری شیری غابنونه موجودوی او بیا ۶-۷ کلنی پہ دوران کی سفلی اول مولر غابن لومرني دایمی غابن خروج کوی پہ دی وخت کی شیری غابنونه پہ تحلیل له منځہ حی او د سفلی ژامی غابنونه وده کوی او طول یی دریری ترڅو کافی فضا داضافی غابنونه دتھیبی لپاره رامنځته شی

دایمی غابنونه د شیری غابنونه حی نه نیسی بلکی د اول مولر وروسته قدامی شیری غابنونه شروع پہ ولیدو کوی داتغیر دیوی نارملی فزیالوژیکي پروسی په واسطہ چي دهغی لاندی دی منځته راحی په نہایت کی هر شیری غابن له منځہ حی او پرځای یی دایمی غابن راخیژی

چی دلته به ددایمی غابنونه هر یو غابن بیل بیل تشریح کوو
انسیزور غابنونه

انسیزور غابنونه : په هرہ ژامہ کی خلور عددہ دی دخولی پہ قدامی برخہ کی قرار لری ځندی یی تیری او د غذایی موادو پہ قطعہ کولو کی رول لری دوه عددہ دمتوسط خط سرہ نژدی واقع دی چی د مرکزی انسیزور یا سنترال په نامه یادیری او دوه عددہ یی نوری چی متوسط خط ته لیری قرار لری نسبت سنترال ته دلترال په نامه یادیری په بله معنی لیترال د سنترال په څنګ کی واقع دی یا د متوسط خط په دوهم

نمبر کی قرار لری چی لیترال نومیری.

کنین غابنونه

کنین غابنونه دکسپید په نامه هم یادیری چی د غذایی موادو او یا نورو شیانو په غوڅولو او د کلک شیانو په خیری کولو کی رول لری او په هره ژامه کی دوه کنین غابنونه قرار لری چی په دواړو ژامو کی څلور دانی دی

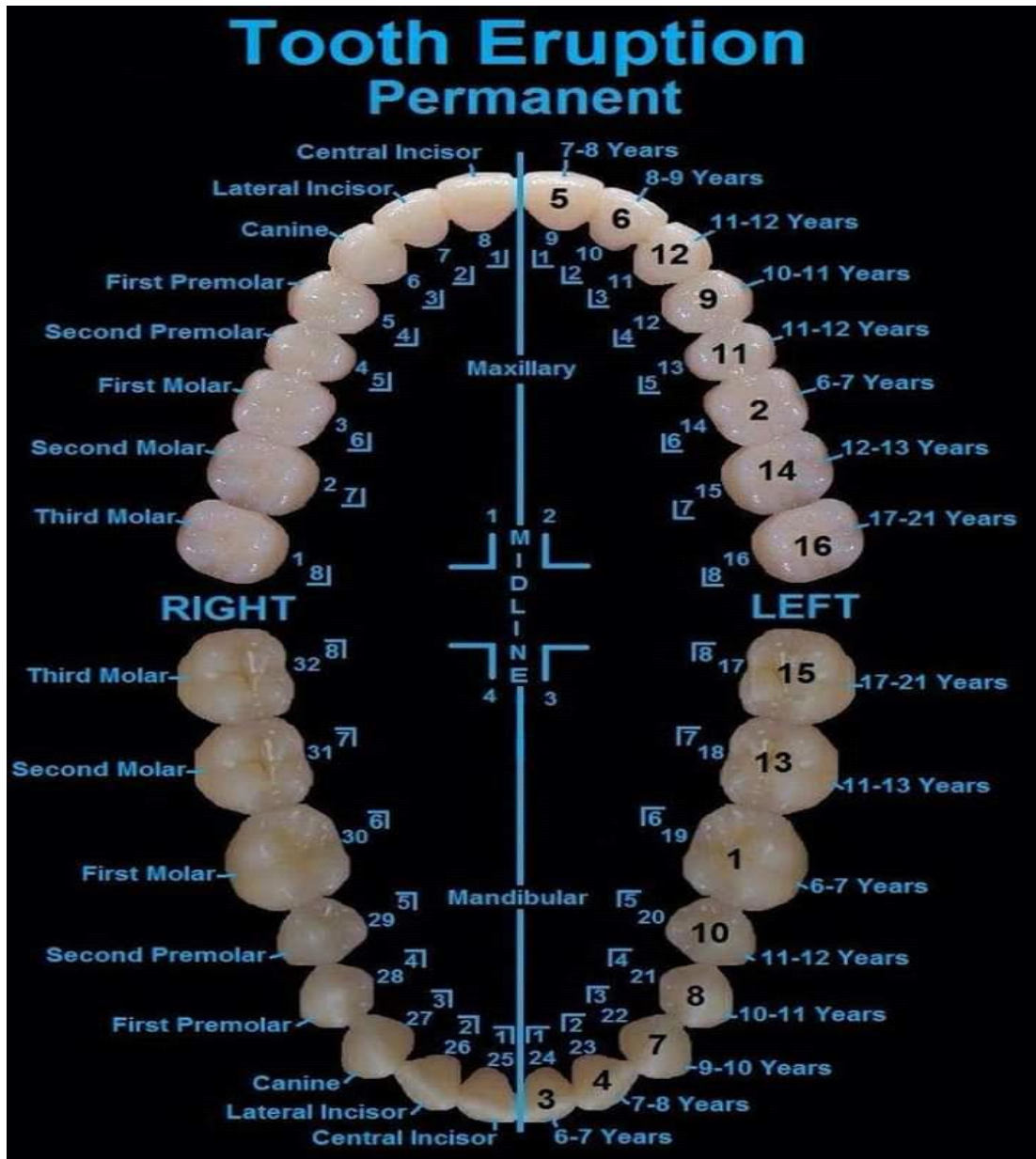
پری مولر

پری مولر غابنونه په هره ژامه کی څلور عدده دی چی داهم دخلفی غابنونو له جملی څخه دی او د غذایی موادو په میده کولو رول لری نظر موقعیت او ترتیب په قوسونو کی د اول مولر او دوهم مولر په نامه یادیری

مولر غابنونه

مولر غابنونه څو کسپونو لرونکی چی تر ټولو شاته موقعیت لری د غذایی موادو په میده کولو کی رول لری په هره ژامه کی شپږ عدده مولر غابنونه موجود دی او نظر موقعیت او ترتیب د قوسونو د اول مولر، دوهم مولر؛ او دریم مولر په نامه یادیری چی مجموعی تعداد یی په دواړو ژامو کی دولس عدده دی.

د دایمی غابنونو شکل:

د غاښ برخي

هر يو غاښ نظر اناټومي ته د دريو برخو څخه جوړ شوی دی.

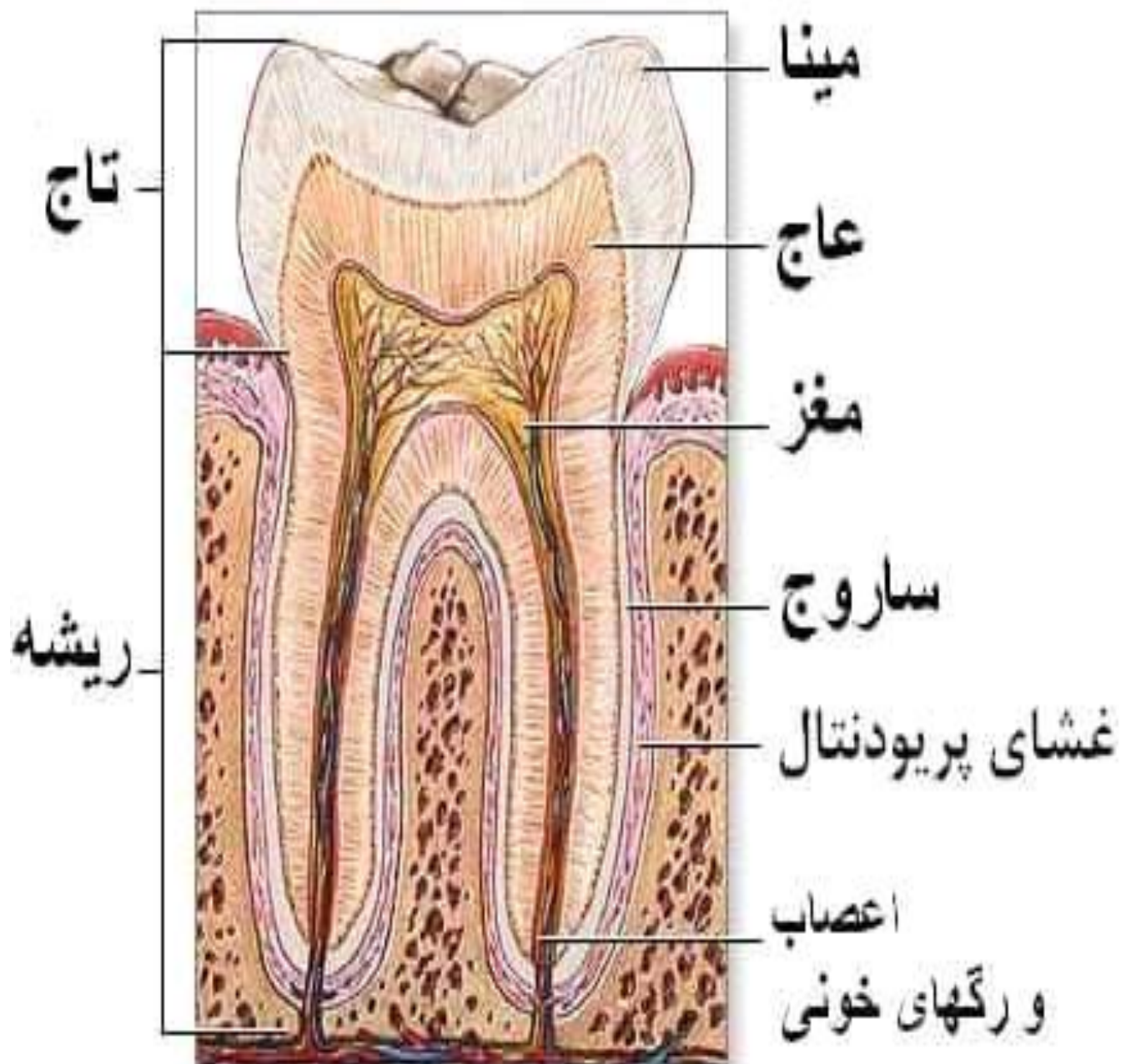
• تاج : crown تاج دخولي په جوف کې په نارمل ډول سره د ليدو وړ دی چې د اينامل په واسطه پوښل شوی دی خو د هر غاښ تاج د هضم په پروسه کې د وظيفه له مخې فرق کوي

• د غاښ غاړه cervical : د تاج اورينبي تر منځ سرحد جوړوي يعنې تاج اورينبه سره بيلوي .

• ريښه root : د غاښ دا برخه دخولي په جوف کې د غاښني قوی په ساکت کې غرس ده او د سمینټيم په واسطه پوښل شوی دی

دغابن برخی داناتومی له نظره

:

یادونه: که چیرته موبد د عضویت قدایم د mid line پر اساس پر دوو برخو وویشو نو دخولی جوف به په دوو برخو وویشل شی چی دخولی په جوف کی دوه دژامی قوس ته arch maxillare او لاندی ژامی ته arch mandibulare وایی چی دواړه ژامی په خلورو برخو وویشل شی او هر خلورمه برخه د quadrant په نامه یادیری .

Maxillary right quadrant

Maxilla left quadrant

right quadrant Mandibulla

left quadrant Mandibula

چی دخولی په هر ه خلورمه برخه کی ۲ انسیزور ۱ کتین ۲ پری مولر ۳ مولر غابنونه موجوددی

د میدلاین له نظره د غابنونو سطحی surface of the teeth په لاندی نومونو هم یادیری .

Mesiobuccal   نزدی درخسار

Disto buccal

درخسار نه لری

Disto lingual   د ژبی نه لری

Meso lingual

ژبی ته نږدی

Gingiva د وریو مربوط

Surface of the teeth

غابنونه په خپل قوس کی د موقعیت له نظره د خو سطحو درلودونکی دی چی په لاندی ډول تری یادونه کوو.

د غابنونو مخکینی نیونکی برخی ته incisal او د شاتنی غابنونو ژونکی سطحی ته occlusal وایی.

همدارنگه په عمومی ډول پلاتینال او لینگوال ته oral او لابیال او بوکال سطحو ته facial وایی.

د غابنونو مورفولوژی او هستولوژی

د خولی په جوف کی غابنونه منډیبولا په پورتنی او د مگزیا په لاندینی برخه کی Margo alvilaris کی راختلی دی

غابنونه چی کلک ډول او سپین رنگ لری د خولی په جوف کی د مهمو مسایلو لپاره موقعیت او یو ډول مهمی دندی لری چی په لاندی ډول دی

۱: د غذایی موادو په میده کولو او توتو کول

۲: ژول

۳: دخولی دجوف محافظت او ساتنه

۴: بنايست

۵: دخبر و کولو نظم

Enamel مینا

د غاښ تاج یا میناچی د امینو بلاست حجر اتوڅخه ترکیب شوی یو کلک نسج دی او د غاښ ساحه یی پوښلی دی
د مینا یا اینامل خصوصیات

میناچی له امیلو بلاست حجر اتوڅخه جوړ شوی دی چی وروسته له تشکیل او وظیفوی اوصافوڅخه وظیفوی اوصاف له لاسه ورکوی او دیو متجانسی مادی په ډول پاتی کیږی .

که د مینا طبقه تخریب شی وروسته بیا د ترمیم قابلیت نه لری
د مینا طبقه خپل ترکیب کی کاربو نیتونو کلسیم او فاسفورس درلودونکی ده همدارنگه ویلی شو چی د مینا طبقه ۳ فیصده ایونیک ۹۷ فیصده اورگانیک موادوڅخه جوړه او منخ ته راغلی ده نو که چیرته کالسیفیکیشن یی ضعیف وی نو د اسید په مقابل کی هم ضعیفه پاتی کیږی

اینامیل، مینا یا تاج دندی :

داچی مینا یو کلک او مقاوم نسج دی نو د بیرونی فشار مقاومت د داخلی انساجو ساتنه او د ابریژن په مقابل کې د مقاومت دنده په غاړه لری همدارنگه د کیمیاوی او اسیدو عواملو په مقابل کې یو ساتنیز پوښ بلل کیږی

ی

د اینامیل پلنوالی د غاښ په مختلفو برخو پوری اړه لری ځینی ځایونو کې پنډوالی تر ه ملی مترو پوری لکه په وکلوزل برخه کې او د غاښ په عنق کې پنډوالیتر ۱۰۰ ملی مترو ته رسیږی

Dentin

له اینامل څخه وروسته د دینتین ساحه بلل کیږی چی دغه ساحه له او دینتو بلاست حجر اتو څخه ترکیب شوی ده چی له یوی خوایی اینامیل ته کلسیم او فاسفورس تهیه کړی او له بله خوایی خپل منځ کې یوه خالیگاه پرینسی چی د غاښ عصب پکی موقعیت لری

د یادونی وړ ده چی دینتین په خپل ترکیب کې ۷۳ فیصده اورگانیک او ۲۷ فیصده ایونیک مواد لری .

Cement

سیمنت څه شی دی؟

سیمینټ له سیمینټو بلاست حجر اتو څخه جوړ شوی نسج دی چی په جذری ساحه کی دینتین پوښ کڼل کیږی .

سیمینټ خاصیت :

سیمینټ د هډوکو په شان سخت او کلک ساختمان لری چی غاښ ته یی ایول کی د دینټل لیگامینټ په همکاری استحکامیت یا کلکوالی وربښلی دی .

Pulp

یو منظم نرم نسج دی چی د غاښ په خالیگاه کی قرار لری او شکل یی د غاښ اناتومیک شکل په شان دی او په دوه برخو ویشل شوی دی ۱ تاجی

پلپ ۲ جذری پلپ

د پلپ دندی :

تغذیه ، ساتنه او دفاع ، او حس کول

Periodontium

د غاښونو ساتونکو او کلکونکو انساجو څخه عبارت دی .

Gingiva

وری چی له غابونو مخکنی مشتقاتو شخه دی چی د غابونو شاوخوا د خولی په جوف کی د پاملرنی وړ گرخی .

د شیری او دایمی غابونو تر منخ توپیرونه

۱: د شیری غابونو رنگ نسبت دایمی غابونو ته سپین وی روښانه وی یعنی د شیری غابونو رنگ نسبت دایمی غابونو ته سپین وی او د دایمی غابونو رنگ زیر وی

۲: د شیری غابونو ریښی نسبت دایمی غابونو ته اوږدی وی

۳: د دایمی غابونو مینا زخمیه وی مگر د شیری غابونو غاړه تنگه وی

۴: د شیری غابونو تاج نسبت دایمی غابونو ته په طول عرض او پلنوالی کی وړوکی وی

۵: د شیری غابونو ریښی نسبت دایمی غابونو ته کمزوری دی یعنی

د دایمی غابونو ریښی کمزوری او د دایمی غابونو ریښی قوی دی

۶: د شیری غابونو سیز نظر دایمی غابونو ته کوچنی دی او دایمی

غابونو سیز لوی دی مگر د شیری غابونو واړه دی

۷: د شیری غابنمونو تو بر کلونه نسبت دایمی غابنونو تو بر کلونو ته کوچنی

وی

۸: د شیری غابنونو تعداد نظر دایمی ته کم دی د شیری غابنونو تعداد ۲۰
عدده دی چی ۱۰ یی په علوی فک او ۱۰ یی په سفلی فک کی موجود

دی

خو د دایمی غابنونو تعداد بیا ۳۲ عدده دی چی ۱۶ یی په علوی او ۱۶
یی په سفلی کی موجود دی

د شیری غابنونو دراشنه کیدو وختونه د دایمی غابنونو دراشنه کیدو سره
فرق لری

چی له دی خخه یی لومری د شیری غابنونو د خروج وختونه مطالعه کوو

د غابنونو نومونه	علوی ژامه	سفلی ژامه
Central Incisive	۶ میاشتنی	۶-۷ میاشتنی
Lateral incisive	۱۲ میاشتنی	۱۲-۱۴ میاشتنی
canine	۱۸ میاشتنی	۱۸ میاشتنی - ۴ کلنی
First molar	۲۴ میاشتنی	۲۴-۳۰ میاشتنی

Second molar	۳۰ میاشتی	۳۰ میاشتی
--------------	-----------	-----------

ددایمی غابونو دخروج وختونه

د غابونو نومونه	علوی ژامه	سفلی ژامه
Central incisive	۷-۸ کلنی	۶-۷ کلنی
Lateral incisive	۸-۹ کلنی	۷-۸ کلنی
Canine	۱۰-۱۱ کلنی	۹-۱۰ کلنی
Pre molar	۱۰-۱۲ کلنی	۱۰-۱۲ کلنی
Second pre molar	۱۰-۱۲ کلنی	۱۱-۱۲ کلنی
Molar	۶-۷ کلنی	۶-۷ کلنی
Second molar	۱۲-۱۳ کلنی	۱۱-۱۳ کلنی
Third molar	۱۷-۲۹ کلنی	۱۷-۲۹ کلنی

۹: د شیری غابنونه غورځیری مگر دایمی غابنونه همیشه دپاره دخولی
په جوف کی پاتی کیږی تر بوداوالی پوری.

د شیری غابنونود غورځید و وختونه

د غابنونو نومونه	علوی ژامه	سفلی ژامه
Central incisive	۷,۵ کلنی	۶ کلنی
Lateral incisive	۸ کلنی	۷ کلنی
Canine	۱۱,۵ کلنی	۹,۵ کلنی
Molar	۱۰,۵ کلنی	۱۰ کلنی
Second molar	۱۰,۵ کلنی	۱۱ کلنی

۱۰: په گراف اخیستنه کی د شیری او دایمی غابنونو تر منځ غټ فرق وجود لری

په universal system کی د دایمی غابنونو دپاره له عربی اعدادو له یوڅخه تر ۳۲ پوری او د شیدو غابنونو دپاره د انگلیسی ژبی له ای څخه تر تی پوری حروفو څخه گټه اخلو

په دغه سیستم کی یو ۱ عدد د ناروغ د بڼب طرف د مکزیا له دریم مولر یا ویسدم او ۳۲ مه شمیره د ناروغ بڼی طرف مندیبول د دریم مولر یا ویسدم څخه عبارت دی

همدارنگه ددی سیستم له مخی شیدو غابنونو کی ای حروف د ناروغ بڼی طرف د مکزیا دوهم مولر او تی حروف د ناروغ د بڼی طرف د مندیبول دوهم مولر څخه عبارت دی
د دایمی غابنونو گراف :

Permanent Teeth															
Upper Right								Upper Left							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
32	31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17
Lower Right								Lower Left							

دشیری غابنونوگراف :

Primary teeth									
Upper Right					Upper Left				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
T	S	R	Q	P	O	N	M	L	K
Lower Right					Lower Left				

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**